

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск VI

УМАНЬ
2020

УДК 74.03 (063)
В 80

*Рекомендовано до друку вченою радою
Факультету дошкільної та спеціальної освіти
(протокол №10 від 16 квітня 2020 року)*

Головний редактор: Демченко І. І.

Редакційна колегія: Лемещук М. А., Білан В. А., Калиновська І. С.,
Чередник А. А.

Відповідальний за випуск: Чередник А. А.

В 80 **Вісник** Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю: «Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (10-11 квітня 2020 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2020 р. – Вип. VI. – 223 с.

УДК 74.03 (063)

© Уманський державний педагогічний
Університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ

Розділ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

1.	<i>Демченко І.І.</i>	Фундаменталізація професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи в умовах освітньої інклюзії	10
2.	<i>Кульбіда С. В.</i>	Про українську жестову мову	14
3.	<i>Супрун Д. М.</i> <i>Супрун М. О.</i>	Духовна та інклюзивна педагогіка в контексті взаємозбагачення	18
4.	<i>Абдуллаев С. С.</i>	Научный эксперимент как метод выявления мотивации занятия физическим воспитанием студентов в современном этапе развития общества	21
5.	<i>Бегас Л. Д.</i> <i>Бровченко А.</i>	Основи психологічного та сенсорного розвитку дошкільників із мовленнєвими порушеннями	26
6.	<i>Бегас Л. Д.</i> <i>Куликова Л.</i>	Психофізіологічна готовність розумово відсталих школярів до навчання в школі	29
7.	<i>Бистранівська О. С.</i>	Зарубіжний досвід організації логопедичної допомоги	31
8.	<i>Добрянська Я.</i>	Допомога дітям з аутизмом в Україні та зарубіжних країнах	33
9.	<i>Іванова С. Л.</i>	Формування шанобливого ставлення до дорослих у дітей дошкільного віку засобами казкотерапії	35
10.	<i>Калиновська І. С.</i>	Психологічна готовність майбутніх практичних психологів до виконання професійних обов'язків	38
11.	<i>Колісник Л. В.</i> <i>Рибаконь О. А.</i>	Діагностика обдарованості з точки зору інклюзивного підходу	41
12.	<i>Котлова Л. О.</i> <i>Тичина І. М.</i>	Теоретичні основи інклюзивної освіти в сучасних умовах	45
13.	<i>Куцоланська А. М.</i>	Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти	46
14.	<i>Литвин Т. Ю.</i> <i>П'ясецька Н. А.</i>	Формування емоційного реагування у дошкільників з порушеннями у розвитку	49
15.	<i>Любченко І. І.</i> <i>Борійчук Я. В.</i>	Актуальні проблеми розвитку інклюзивної освіти в Україні	52
16.	<i>Панчук Є. С.</i>	Особливості прояву та засоби формування моральної самосвідомості розумово відсталих підлітків	54

17.	<i>Підлипняк І. Ю.</i>	Особливості логіко-математичного розвитку дітей з вадами мовлення	56
18.	<i>Русол Н. Ф.</i>	Формування інтелектуальних здібностей молодших школярів невід'ємний процес від творчого розвитку особистості у процесі гри	60
19.	<i>Рябошанка О. В.</i>	Застосування педагогічної спадщини В. Сухомлинського у роботі із дітьми з мовленнєвими порушеннями	62
20.	<i>Троян С. О.</i>	Можливості інформаційно-комунікаційних технологій у підтримці інклюзивного навчання	64
21.	<i>Щур Ю. Б.</i>	Сучасні тенденції та модернізація розвитку інклюзивної освіти в умовах ЗДО та ЗЗСО	68

Розділ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ТА КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1.	<i>Кобильченко В. В.</i> <i>Омельченко І. М.</i>	Теоретико-методологічна криза концептуальної бази спеціальної психології	71
2.	<i>Косович О. В.</i>	Соціально-педагогічні аспекти інклюзивного освітнього процесу	74
3.	<i>Арляпова Н. М.</i>	Дидактичні ігри, як засіб сенсорного виховання розумово-відсталих дошкільників	78
4.	<i>Бабій І. В.</i>	Ізотерапія у роботі гувернера-дефектолога	80
5.	<i>Білан В. А.</i>	Проблеми сімей, що виховують дітей з особливими освітніми потребами	82
6.	<i>Голуб Н. П.</i> <i>Семенчук І. Б.</i>	Використання прийомів мнемотехніки у мовленнєвому розвитку дітей старшого дошкільного віку	84
7.	<i>Гоцар Д. В.</i>	Особливості міжособистісних стосунків у сім'ях дітей з інтелектуальними порушеннями	87
8.	<i>Дука Т. М.</i>	Інклюзивна освіта – крок до забезпечення повної реалізації прав дітей з особливими потребами на якісну освіту	89
9.	<i>Калашник С. В.</i>	Кінезіологічне тейпування для дітей з порушенням опорно-рухового апарату (ОРА)	92

10.	<i>Кирилюк О. Г.</i>	Особливість казкотерапії як засобу корекції у роботі з дітьми з розладами аутистичного спектра (РАС)	94
11.	<i>Колісник Л. В.</i>	Технологія індивідуальної корекційної роботи з агресивними дітьми і підлітками	95
12.	<i>Колісник Л. В. Бондаренко К. Р.</i>	Вплив дельфінотерапії на розвиток та здоров'я сонячних дітей	100
13.	<i>Лісогурська Т. І.</i>	Формування політики раннього втручання, як комплексної система послуг	103
14.	<i>Мельникова О. М.</i>	Медіація як превентивний засіб вирішення конфліктних ситуацій в інклюзивному середовищі закладу освіти	106
15.	<i>Мельник В. Я. Чередник А. А.</i>	Формування соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю	108
16.	<i>Нестройна О. О. Чередник А. А.</i>	Фізична реабілітація дітей з вадами розумового розвитку в умовах інклюзивного навчання	110
17.	<i>Семчук Б. І.</i>	Підготовка майбутніх вихователів дошкільної освіти в сучасному інформаційному суспільстві	113
18.	<i>Чередник А. А.</i>	Підготовки майбутніх учителів-реабілітологів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів з психофізичними порушеннями	116
19.	<i>Чернишова О. В.</i>	Моделювання як метод спільної навчальної діяльності вчителя і дітей з особливими освітніми потребами	118
20.	<i>Шевченко-Запаренко О. С.</i>	Духовна культура як складова сучасної системи виховання студентів університету	121

**Розділ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД
НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ТА
ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

1.	<i>Іщенко Л. В.</i>	Педагогічні умови розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку з вадами мови	123
2.	<i>Бегас Л. Д. Головка А. Ю.</i>	Застосування ритмічної виразності із заїкуватими дітьми молодшого шкільного віку	125

3.	<i>Гинга С. І.</i>	Особливості процесу формування самостійності учнів початкових класів шкіл-інтернатів	127
4.	<i>Головіна І. В.</i>	Особливості проектної діяльності в роботі з молодшими школярами з особливими освітніми потребами	129
5.	<i>Карнаух Л. П.</i>	Особливості формування пізнавальних процесів і самооцінки дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку	132
6.	<i>Козлова В. А.</i>	Формування моральних стосунків молодших школярів в інклюзивному освітньому просторі	134
7.	<i>Колісник О. В. Лемещук М. А.</i>	Розвиваючі ігри в логопедичній роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення	139
8.	<i>Кравчук Н. П.</i>	Психологічні аспекти виникнення та подолання бар'єрів спілкування	141
9.	<i>Лемещук М. А.</i>	Гра, як основий вид навчальної діяльності дітей з загальним недорозвиненням мовлення	144
10.	<i>Лук'яненко Д. О. Лемещук М. А.</i>	Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення у сім'ї	147
11.	<i>Любченко І. І. Мудрак А. А. Шклярук С. М.</i>	Предмет і завдання корекційної педагогіки, та її зв'язок з іншими науками.	150
12.	<i>Малинович Л. М.</i>	Сучасні виклики щодо забезпечення ефективної профорієнтації осіб з порушеннями слуху	152
13.	<i>Музика Л. А.</i>	Профілактика порушень мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку	154
14.	<i>Цехмейстер Г. В. Лемещук М. А.</i>	Особливості ігрової діяльності дошкільників із загальним недорозвитком мовлення	156
15.	<i>Черненко Л.</i>	Роль дрібної моторики рук в розвитку дитини з особливими потребами	158
16.	<i>Черніченко Л. А.</i>	Особливості психологічної готовності у професійній підготовці фахівців	160
17.	<i>Чухнюк О. В.</i>	Сім'я та її вплив на формування особливості дітей дошкільного віку	163
18.	<i>Ясніцька М. В.</i>	Призначення лікувальної фізкультури в житті дітей з порушенням опорно-рухового апарату в умовах інклюзивно-ресурсного центру	164

**Розділ IV. ПЕРЕДОВИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД
НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ
В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ
«НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»**

1.	<i>Малишевська І. А.</i>	Гуманістичні засади професійної співпраці в умовах інклюзивної освіти	167
2.	<i>Авраменко О. О.</i>	Особливості виховного впливу на особистість дітей із синдромом раннього дитячого аутизму	169
3.	<i>Бевзюк М. С.</i>	Визначення педагогічних умов підготовки майбутніх вчителів початкової школи до взаємодії з батьками в умовах інклюзивного навчання	171
4.	<i>Гончаренко А. М. Дятленко Н. М.</i>	Інклюзивні групи закладів дошкільної освіти очима вихователів	174
5.	<i>Дудник Н. А.</i>	Аспекти інклюзивної освіти в закладі дошкільної освіти	178
6.	<i>Журавко Т. В.</i>	Розвиток пізнавальної діяльності дітей із особливими освітніми потребами (дітей із затримкою психічного розвитку), засобами використання нетрадиційних технік малювання	182
7.	<i>Каліневич М. А.</i>	Роль асистента вчителя в педагогічному супроводі дитини з особливими освітніми потребами	184
8.	<i>Куций В. В.</i>	Наукові підходи багатовимірності поняття здоров'я	186
9.	<i>Левицький В. Е.</i>	Окремі аспекти виникнення зв'язку між темпераментом та шкільною адаптацією учнів молодшого шкільного віку	189
10.	<i>Лінейко В. Ф.</i>	Формування мовленевих компетентностей в учнів зі спеціальними потребами на уроках історії	192
11.	<i>Мельник В. Я.</i>	Використання інформаційно-комунікаційних технологій в роботі вчителя-логопеда	194
12.	<i>Портницька Н. Ф. Загурська І. С. Тичина І. М.</i>	Сприймання дітей з особливими освітніми потребами педагогічними працівниками: теоретичний огляд	197

13.	<i>Сендик В. Р.</i>	Фахова консультативна допомога батькам, які виховують дітей з інвалідністю в умовах Нової української школи	201
14.	<i>Смовженко Л. Г.</i>	Основні види контролю при навчанні іноземним мовам у ЗВО	203
15.	<i>Смолянко Ю. М.</i>	Підготовка майбутніх вихователів до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти	209
16.	<i>Томчук С. С.</i>	Проблематика інклюзивної освіти в умовах опорного закладу	211
17.	<i>Трофайла Н. Д.</i>	Проблеми інклюзивної освіти в умовах сучасної школи	213
18.	<i>Хрипун Д. М. Антонова А. О.</i>	Формування усного мовлення у дітей з порушеннями слуху у процесі гри	215
19.	<i>Хрипун Д. М. Ляшенко О. Є.</i>	Розвиток мовлення у дітей із загальним недорозвитком мовлення за допомогою казкотерапії	217
20.	<i>Хрипун Д. М. Макарова Л. С.</i>	Використання мнемотехніки у корекційній роботі з дітьми з загальним недорозвитком мовлення	219
21.	<i>Хрипун Д. М. Чеботар О. В.</i>	Особливості корекції мовлення у дітей з тяжкими порушеннями мовлення за допомогою гри	221

Розділ III
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД НАВЧАННЯ,
ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ
ПОТРЕБАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ
ТА ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Іщенко Л. В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ВАДАМИ МОВИ

Аналіз психолого-педагогічної літератури (Д. Богоявленська, Л. Виготський, Дж. Гітфорд, Т. Кудрявцев, М. Лейтес, Е. Торренс; С. Рубінштейн та інші) переконливо доводять, що розвиток творчих здібностей особистості здійснюється тим ефективніше, чим раніше створити для цього сприятливі умови. У зв'язку з цим одним із найбільш актуальних напрямків сучасної педагогічної теорії і практики є пошук умов і засобів розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Розглядаючи проблему розвитку творчих здібностей в онтогенезі, вчені підкреслюють значення дошкільного дитинства в становленні здатності до творчості. Психолог Е. Торренс, вивчаючи особливості дитячої творчості, вважав дошкільний вік підйомом у розвитку творчих здібностей [2]. Роботи, які безпосередньо присвячені дослідженню рівня розвитку творчих здібностей дошкільнят, розкривали такі напрямки, як: розвиток творчого мислення дошкільників (М. Поддяков, Н. Веракса та інші); особливості уяви дошкільників (О. Дьяченко; Є. Кравцова та інші); виявлення творчої обдарованості дітей (А. Матюшкін, І. Белова, І. Бурлакова та інші). Кожен із означених напрямків торкається проблеми творчості дітей дошкільного віку, творчих компонентів їх діяльності, мислення, уяви та мовлення.

Після опублікування книги К. Чуковського «Від 2 до 5» до наукового обігу дошкільної лінгводидактики ввійшли терміни «словесна творчість», «словотворчість», які сьогодні посіли чільне місце у працях багатьох учених (А. Арушанова, А. Богуш, Л. Березовська, Н. Гавриш, К. Крутій, Г. Ніколайчук та інші). Так, Н. Гавриш [1] увела в науковий обіг поняття «мовленнєвотворча діяльність», яку вона розглядає як опосередкований мовою, оформлений у різних типах висловлювання процес оперування, комбінування уявленнями. Таким чином, результати дослідження переконують, що важлива роль мовлення у розвитку творчих здібностей дошкільника, за допомогою якого дитина усвідомлено сприймає навколишній світ і формується як творча особистість.

Аналіз психолого-педагогічної літератури уможливив узагальнити умови, які необхідні для розвитку творчих здібностей старших дошкільників, зокрема: створення атмосфери емоційного благополуччя за рахунок наповненні життя дітей цікавим змістом; постійне включення ігрових прийомів, ситуацій; варіативність у всіх сферах життєдіяльності (форми, засоби і методи навчання, матеріали та інше); виключення формалізму, сухості, зайвого дидактизму;

повага до творчості дитини (як до процесу, так і до результату); довіра до дитини, виключення зайвої опіки, визнання своєрідності, унікальності періоду дошкільного дитинства, його особливої ролі у становленні особистості.

З'ясовано, що до педагогічних умов розвитку творчих здібностей належать: врахування індивідуально-вікових особливостей дітей, забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователя та дітей; створення емоційного психологічного комфорту; поєднання репродуктивної з продуктивною діяльністю дитини; створення розвивального творчого середовища життєдіяльності групи закладу дошкільної освіти; взаємодія дошкільного закладу і сім'ї у формуванні творчих здібностей дошкільників [3]. Ми розглядаємо розвивальне середовище як комплекс психолого-педагогічних умов розвитку творчих здібностей в організованому просторі креативного поля. Розвивальне середовище життєдіяльності групи закладу дошкільної освіти охоплює освітній простір (система занять із розвитку вербальної творчості, орієнтація на зону найближчого розвитку дітей групи закладу дошкільної освіти, створення умов і засобів організації життєдіяльності, технологія навчання: методи і прийоми, форми, засоби, система вправ, які активізують мовленнєвий і творчий розвиток, спостереження за навколишнім світом), комунікативний простір (сформованість комунікативних навичок, взаємодія дітей у процесі продуктивних видів діяльності, повноцінне міжособистісне спілкування, стиль спілкування педагога, спільна діяльність, позитивна співпраця педагога з дітьми), корекційний простір (корекція мовленнєвого розвитку, корекція пізнавального розвитку, корекція емоційного і комунікативного розвитку), розвивальний простір (система розвивальних занять, вправ та ігор), креативний простір (формування творчого потенціалу, творчої самостійності, стимулювання творчої активності)[3]. Однією з основних умов створення в закладах дошкільної освіти розвивального довкілля для дітей дошкільного віку є опора на особистісно-орієнтовану модель взаємодії між педагогом і дітьми. Це означає, що пріоритетною метою виховання є формування гармонійної та всебічно розвиненої особистості. Завдання педагога полягає у забезпеченні інтересів дитини, у задоволенні її природних нахилів і потреб. Розвивальне творче середовище формується на основі середовища соціального і виступає як особливим чином організований педагогічний простір, заснований на взаємообумовленому і взаємодоповнюючому діяльнісному спілкуванні всіх учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвої творчості в дошкільному віці / Н.В Гавриш. – Донецьк: ТОВ «Лебідь», 2001. – 218 с.
2. Torrance E. P. Creative teaching makes a difference / E. P. Torrance // Psychology and education of the gifted / Eds. W. Barbe & J. Renzulli. – N.Y. : Irvington Publishers, 1975.

3. Іщенко Л.В. Основи формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: методичний інструментарій / Л.В. Іщенко. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2014. – 62 с.

Бегас Л. Д., Головка А. Ю.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
**ЗАСТОСУВАННЯ РИТМІЧНОЇ ВИРАЗНОСТІ ІЗ ЗАЙКУВАТИМИ
ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Суть спеціальної та корекційної освіти полягає в тому, що б інтенсивніше схилитися до питання що до корекції заїкання дітей молодшого шкільного віку.

У більшості дітей, що заїкаються, є різноманітні і численні порушення загальної моторики, тонкої довільної моторики рук і пальців, м'язів та орального праксису. Переважають порушення моторної функції у формі загальної моторної напруги, скутості, уповільненості із переходу одних рухів до інших рухів. У дітей можуть спостерігатися порушення в формі рухового занепокоєння, розгальмованості, некоординованості, хаотичності рухів, з наявністю гіперкінезів, з широкою амплітудою виконання рухів.

Інтонаційно виразне мовлення є важливою передумовою для розвитку комунікативної компетенції людини. Це потрібно розглядати як сукупність умінь, що дають можливість встановлення суб'єктом міжособистісних відносин, обмінюватися інформацією, підтримувати зворотній зв'язок; орієнтуватися на партнера, враховувати його індивідуальні особливості. З метою покращення мовлення заїкуватих дітей потрібно розробити ритмічні вправи.

Завданнями практики диктується необхідність пізнання закономірностей ритмічної та інтонаційної організації мовлення з метою мінімізації затрат на передачу інформації і досягнення успішної комунікації.

Порушення темпу й ритму мови в структурі заїкання займають істотне місце в логопедії. Такими дослідженнями займалися провідні науковці: Л. З. Андропова, Л. І. Беякова, Е. А. Дьякова, В. А. Гіляровський, В. С. Кочергініна, С. С. Ляпідевський, Л. Я. Міссуловіна, Ю. Б. Некрасова, В. І. Селіверстов, Н. П. Тяпугіна, Ю. А. Флоренська, М. Є. Хватцев, В. М. Шкловський.

Цей процес реалізується в різних напрямках: відновлення та узгодження координації всіх ланок мовної функціональної системи, а також формування правильної техніки мовлення (І. Ю. Абелева, Г. А. Волкова, Н. А. Чевельова, В. М. Шкловський, А. В. Ястребова). Виходячи з мети було поставлено такі завдання:

- здійснити показ вправ на чіткість темпу вчителю-логопеду для заїкуватих дітей,